

TRESTY a OCHRANNÁ OPATŘENÍ

ZÁKLADNÍ POJMY

Prof. JUDr. V. Kratochvíl

„obrácená“ pyramida pojmů z hlediska jejich obsahu, rozsahu, cílů a metod

Literatura:

- Hendrych, D. a kol. Právní slovník. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003.
- Karabec, Z. Možnosti sankční politiky. Kriminalistika, č. 3/2001.
- Kratochvíl, V. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 3. vyd. Brno: MU, 2002.
- Kuchta, J., Válková, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. Praha: C. H. Beck, 2005.
- Musil, J. Úloha trestní politiky při reformě trestního práva. Trestní právo, č. 1/1998.
- Novotný, O., Zapletal, J. Kriminologie. 2. vyd. Praha: ASPI, 2004.

kriminální politika

(trestní politika *sensu LATO* v širším smyslu)

-všechna opatření proti trestné činnosti a jiným společensky negativním jevům, nabízená a uplatňovaná společností a státem, event. i nestátními subjekty

-přímo navazuje na *primární* prevenci trestné činnosti (kulturní, hospodářské a sociální nástroje prevence)

trestní politika

(trestní politika *sensu STRICTO* v užším smyslu)

-*systém opatření proti trestné činnosti cestou trestního práva hmotného a procesního, včetně trestněprávních alternativ, nabízených a realizovaných státem a nestátními subjekty*

-*přímo navazuje na sekundární prevenci trestné činnosti (policejní prevence a neformální preventivní strategie (např. Neighbourhood Watch)*

sankční politika

(trestní politika *sensu Extra STRICTO* v nejužším smyslu)

- stanovení *účelu* a *systému* trestů (trestních opatření) cestou trestního práva hmotného,
- výkon, *uplatňování* trestů a trestních opatření cestou trestního práva procesního (zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád) a práva penitenciárního (zák. č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody)
- přímo navazuje na *terciární* prevenci trestné činnosti (předcházení recidivě, někdy zúžena na represí *zostřenými tresty*)

TRESTNÍ SANKCE

*Trestní sankce jsou trestněprávní následky:
činů soudně trestných (trestných činů a provinění)*

*a
činů jinak trestných*

- v **širším** smyslu zahrnují:
  - ***tresty*** ukládané ***dospělým*** (TrZ)
  - ***ochranná opatření*** ukládaná ***dospělým*** (TrZ)
  - ***opatření*** ukládaná ***mladistvým*** (ZSM)
    - opatření ***výchovná, ochranná, trestní***
- v **užším** smyslu zahrnují:
  - ***tresty*** ukládané ***dospělým*** (TrZ)
  - ***trestní opatření*** ukládaná ***mladistvým*** (ZSM)

VNITŘNÍ STRUKTURA a LOGIKA § 23 TrZ

konečný cíl trestu:

ochrana společnosti před:

- *dospělými* pachateli trestných činů a
- *mladistvými* pachateli provinění

dílčí (prostředné) cíle trestu:

IND. represe: **znemožnit odsouzenému další trestnou činnost:**

- *individuální* **zabraňující** represe (PV..., PNH, ZČ, NEPOTOS, VyH)
- *zákazy, příkazy*

tzv. „minimální“ program trestu (odlišovat od minimálního programu zacházení - § 37 RVTOS)

IND. prevence: **výchovou upevnit pozitivní postoje a návyky:**

- *individuální* **preventivní** represe (povinné složky vnitřního řádu věznice /pořádek a kázeň/ a programu zacházení /pracovat/) - *zákazy, příkazy*

- *individuální* **pozitivní** prevence (dobrovolné složky programu zacházení /pracovní terapie, vzdělávání/) - *motivační působení*

IND. rep. + IND. prev. = prostředek („...tím...“)

GEN. prevence: **působit výchovně i na ostatní....:**

- *negativně, tj. odstrašením...*
- *zejména pozitivně, tj. formováním žádoucího právního vědomí...*

EXEMPLÁRNÍ TREST

konečný cíl exemplárního trestu:

GENERÁLNÍ PREVENCE, tj.

**ochrana společnosti *odstrašením* možných pachatelů
trestných činů a provinění**

dílčí (prostředkový) cíl exemplárního trestu:

INDIVIDUÁLNÍ *neadekvátní* REPRESÉ:

znemožnit odsouzenému další trestnou činnost:

- **individuální *zabraňující* represe** (PV..., PNH, ZC, NEPOTOS, VyH)
-zákazy, příkazy
- **individuální *preventivní* represe** (povinné složky vnitřního řádu věznice /pořádek a kázeň/ a programu zacházení /pracovat/) -
zákazy, příkazy
- ***zeslabená (eliminovaná) individuální *pozitivní* prevence*** (dobrovolné složky programu zacházení /pracovní terapie, vzdělávání/) -
motivační působení

IND. *neadekvátní* represe = prostředek

GEN. Prev.: působit i na ostatní....:

- *negativně, tj. odstrašením...*

-exemplární trest je v rozporu s § 23, § 31 TrZ